

Agrárerdészeti rendszerek újraélesztése

Az utóbbi tíz évben Magyarországon egyre gyakoribbá váltak a közutakon a hófúvások, illetve az esőzéseket követő sárelöntések. Ezek a károk nem csak a szélsőséges időjárásnak tudhatók be, hanem a rendszerváltást követő gazdálkodói viszonyok és földhasználói gyakorlat általános és jelentős mértékű átalakulásának is.

A szabályozó rendszerek, jogszabályok, támogatások összehangolásával, a tartósan hátrányos folyamat mérséklésében komoly sikereket lehetne elérni. A változtatásokra megfelelő alkalmat teremthetne, ha a közeljövőben egységes jogszabályba foglalnák a természetvédelemről és a vadgazdálkodásról szóló

az ezekkel az eszközökkel gazdálkodók alkotnak együttesen rendszert. Jelenleg országosan hiányoznak az erre a szakterületre szakosodott gazdálkodók, tehát nem lehet rendszerről sem beszélni.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fásítások után igényelhető támogatás és az eredeti művelési ágra vonatkozó területalapú támogatás még a magángazdálkodók esetében is a telepítés időszakára, kb. 10 évre korlátozódik.

Az egyéb növénykultúrákból származó jövedelemkülönbség kiegyenlítésére pedig nem jár támogatás, amely jelentős versenyhátrány mindazok számára, akik ellenére fásítások telepítésére adnák a fejüket szántóikon, vagy gyepterületeiken. Az igényelhető támogatások nem szabják meg a pályázók számára,

Vízvezető képességének elvesztését követően rövid időn belül az út is tönkremegy.

Mindezek eredményeként, a mező-, talaj- és közútvédő fásítások folyamatosan degradálódnak, amely következménye a termőtalaj romlása (erózió, defláció), hófúvások és az esőzéseket követő sárelöntések a közutakon, településeken, valamint a vad és növényvilág élőhelyeinek folyamatos zsigorodása.

A hiányzó, illetve eredeti rendeltetésüket betölteni képtelen fásítások jellemzően magánterületen vannak, vagy éppen nincsenek, az általuk okozott közvetlen és közvetett károk pedig leglátványosabban a közút kezelőjénél csapódnak le. Mivel a törvények módosításán kívül az uniós támogatási rendszer módosítására és a gazdálkodói rendszer megreformálására is szükség lenne, felsővezetői irányítás és az eltérő ágazatok egyeztetése nélkül, alulról jövő kezdeményezésektől alacsony hatásfokú eredmények várhatóak.

Az éghajlatváltozáshoz szükséges hatékony mező- és erdőgazdálkodói alkalmazkodást meg kellene előznie az elmúlt két évtized társadalmi változásaihoz való kormányzati alkalmazkodásnak.

A felvetett problémák megoldására, a fásítások létesítésére és fenntartására irányuló támogatások kidolgozása és beillesztése javasolható a közösségi agrártámogatási rendszerbe.

A magántulajdon sérthetlensége miatt megengedhetetlen a termőterületek kisajátítása kizárólag védelmi igénybevétel miatt, miközben a kisajátítás önmagában nem vezet a legjobb várható eredményhez. A hosszú távon fenntartható gazdálkodás alapfeltétele a gazdálkodók önkéntes vállalása. Az ehhez szükséges környezet megteremtése pedig az állam feladata.

A fenntartható gazdálkodás korszerű elvei szerint a gazdálkodónak nemcsak az eladott terményből származhat bevétele, hanem egyéb, nem anyagi jellegű szolgáltatás társadalom általi honorálásából is. Jelen példával élve, az a gazdálkodó, aki az elvárt helyen az elvárt fajokból áll és az elvárt szerkezetű ültetvényt létrehozza, a szolgáltatása fejében, a területalapú támogatáson felül, kompenzációs támogatás címen kapja meg a jövedelem kiesésének pótlását is, mindaddig az időszakig, amíg az ültetvény ellátja feladatát.

Hozzáadható elvárás lehetne az is, hogy a gazdálkodó az említett támogatá-

Vízvezető árok beszántása

törvényt. A természetvédelmi törvény és a vadászati törvény módosítása az erdőtvény módosítását, új rendeletek kiadását is szükségessé tenné.

A törvényt módosításokon kívül szükség van az agrárerdészeti rendszerek szabályozására is. Az erdőtvény hatálya alól kikerültek a fásítások, amellyel az ügymenet egyszerűbb lett, hátránya viszont, hogy a fásítások üzemtervi adatai elvesztek, illetve elévültek. Az agrárerdészeti rendszerek alatt tévesen a hófogó, mező- és talajvédő fásításokat, fás legelőket, cserjésítéseket értik.

Agrárerdészeti rendszerekről valójában nem is lehetne beszélni, hiszen a fásítások és cserjésítések mint a gazdálkodás szükséges tárgyi eszközei, valamint

hogy hol lenne kívánatos fás szárú növényeket telepíteni, és azt sem, hogy mit. A szántókra, gyepekre vonatkozó SAPS (Single Area Payment Scheme) területalapú támogatási rendszer nem segíti a fásítások fennmaradását, terjedését.

A szántókon és gyepeken a MEPAR (Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben) a légi fotókon lombbal kitakart területre (a közhiedelem szerint minden bizonnyal) nem jár támogatás, ami a gazdálkodókat a fák, cserjék kivágására ösztönzi.

Gyakran ennek tudható be, hogy a közutak mentén a padkáig beszántják az árkokat, tönkretéve ezzel a vízvezető képességüket, elpusztítva az ültetett fa- és cserjecsomókat.

Védőfásítás „megcsonkítása”

sok fejében az intenzív művelés alól kivett területeket átadja hosszú távú extenzív művelésre szakosodott, akkreditált kezelőknek. A jogosítvánnyal rendelkező kezelők pedig (akár közmunkások bevonásával is) élelmiszereket, kézműves terményeket állíthatnának elő a rendelkezésükre bocsátott termőföldön. (A fásítások

egyéb hasznosítására van példa Európán kívül és belül egyaránt, pl. Dél-kelet Ázsiában, Afrikában, Franciaországban).

Javasolhatjuk továbbá a fásításoknak, cserjésítéseknek az erdőtervezéshez hasonlatos, bár attól eltérő, rendelkezésre fókuszáló tervezése, országos adattári nyilvántartása.

A felvetett gondok megoldásához a fenntartható magán-erdőgazdálkodásban szerzett szakmai gyakorlati tapasztalatok komoly segítséget jelenthetnek.

Buzás Zoltán

okl. erdőmérnök,
okl. agroökológus szakmérnök

Biomassza-alapú távhőszolgáltatás Tatabányán

A Tatabánya Erőmű Kft. biomassza (faapríték) tüzelőberendezéseket létesít Tatabánya város távhőszolgáltatására és részbeni melegvíz-ellátására. A beruházás során egy 20 MW teljesítményű forróvíz-kazánt és két, egyenként 37 MW teljesítményű gőzkazánt építenek be, összesen 94 MW teljesítménnyel. A beruházás összköltsége 6,156 milliárd forint, amelyet a Gazdaságfejlesztési Operatív Program 524 millió forinttal, míg az Energetikai Operatív Program 1 milliárd forinttal támogat.

A fosszilis tüzelőanyagok 80%-os kiváltásával 67 000 tonnával csökken az erőmű üvegház hatású gázkibocsátása. A biomassza-alapú távhőszolgáltatás 23 500 tatabányai háztartást érint. A megújuló energiatermeléshez évente felhasznált átlagos faapríték mennyisége 100 ezer tonna.

A Vértesi Erdő Zrt., valamint a Tatabánya Erőmű Kft. 2032-ig érvényes szerződést írt alá az erőmű tüzelőanyag-ellátására vonatkozóan. A szerződés ünnepélyes aláírásán részt vett *dr. Bitay Márton Örs* állami földekért felelős államtitkár, valamint *Schmidt Csaba*, Tatabánya polgármestere.

„Nagy lehetőségek kapujában állunk!” – kezdte beszédét dr. Bitay Már-

ton Örs a Tatabányán megtartott sajtótájékoztatóon. 2014 nyarától, amikor az erdőgazdaságok a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete alá kerültek, nagy szerepet kapott a közjóléti feladatok fejlesztése. A helyi önkormányzatok támogatása révén került előtérbe Tatabánya Önkormányzata és a Vértesi Erdő Zrt. közös együttműködése. Az államtitkár kiemelte a rezsi-csökkenés és az energiabiztonság fontosságát, melyre ez a nagy horderejű beruházás lehetőséget teremt.

Schmidt Csaba polgármester elmondta, hogy 2011-ben, miután kidolgozták az erőmű fejlesztési javaslatát,

döntés született arról, hogy az erőmű hosszú távú működtetését megújuló energiára alapozva kell biztosítani. Be-

szélt az operatív programokon keresztül kapott támogatások mértékéről, valamint elmondta, hogy nyertes pályázat útján a kivitelezést az MVM Ovit Zrt. vállalja meg.

Kocsis Mibály, a Vértesi Erdő Zrt. vezérigazgatója az erdőgazdaságok vidékfejlesztés területén betöltött fontos szerepéről beszélt. Kiemelte, hogy a társaság által létrehozott biomassza-integráció biztosítja az erőmű biztonságos tüzelőanyag-ellátását. Az integráció mintegy 420 munkahelyet jelent, mellyel együtt a Vértesi Erdő Zrt. közel kétezer háztartás megélhetését segíti. Az erdőgazdaság a hozzáadott érték növelésével egyéb célra nem használható faválasztékok feldolgozásával állítja elő a szükséges faaprítékokat. Felhívta a figyelmet a tartamosság elvére, valamint arra, hogy a tevékenység során a szakmai színvonal folyamatos emelése a cél.

Kamarás Zoltán, a Tatabánya Erőmű Kft. ügyvezető igazgatója beszélt a hőenergia-termelés folyamatos megújulásának szükségességéről, illetve arról, hogy 2015 telén már valamennyi tatabányai, távhővel fűtött lakást megújuló energiával látnak el.

Szűcs Ferenc
kereskedelmi igazgató, Vértesi Erdő Zrt.